

VILNIUS UNIVERSITY

Diana Jurgelevičiūtė

**THE ROLE OF HISTORICAL ANALOGIES IN FOREIGN POLICY
FORMULATION AND IMPLEMENTATION:
THE CASE OF COLD WAR HISTORICAL ANALOGY**

Summary of doctoral dissertation
Social science, political science (02 S)

Vilnius, 2011

The dissertation was prepared at Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science, in 2006–2011.

Academic supervisor:

dr. Nortautas Statkus (Vilnius University, social science, political science – 02S)

The dissertation will be defended at the Council of Political Science of Vilnius University:

Chairperson:

Prof. habil. dr. Evaldas Nekrašas (Vilnius University, social science, political science – 02S)

Members:

Prof. dr. Raimundas Lopata (Vilnius University, social science, political science – 02S)

Prof. dr. Gintautas Mažeikis (Vytautas Magnus University, humanities, philosophy – 01H)

Prof. dr. Gediminas Vitkus (Lithuanian Military Academy, social science, political science – 02S)

Assoc. dr. Tomas Janeliūnas (Vilnius University, social science, political science – 02S)

Opponents:

Prof. dr. Gražina Miniotaitė (Lithuanian Military Academy, social science, political science – 02S)

Assoc. dr. Mindaugas Jurkynas (Vilnius University, social science, political science – 02S)

The public defence of the dissertation will be held at 3 p.m. on the 21st of October, 2011 at the Institute of International Relations and Political Science, Vilnius University.

Address: Vokiečių g. 10, LT-01130, Vilnius, Lithuania

The summary of the doctoral dissertation was sent out on the 21 of September, 2011.

Dissertation is available at the libraries of Vilnius University and the Institute of International Relations and Political Science.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Diana Jurgelevičiūtė

**ISTORINĖS ANALOGIJOS UŽSIENIO POLITIKOS FORMAVIMO IR
ĮGYVENDINIMO PROCESĖ:
ŠALTOJO KARO ISTORINĖS ANALOGIJOS ATVEJIS**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, politikos mokslai (02 S)

Vilnius, 2011

Disertacija rengta 2006–2011 metais Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute.

Mokslinis vadovas:

dr. Nortautas Statkus (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02 S)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Politikos mokslų krypties taryboje:

Pirmininkas:

Prof. habil. dr. Evaldas Nekrašas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S)

Nariai:

Prof. dr. Raimundas Lopata (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S)

Prof. dr. Gintautas Mažeikis (Vytauto Didžiojo universitetas, humanitariniai mokslai, filosofija – 01H)

Prof. dr. Gediminas Vitkus (Lietuvos karo akademija, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S)

Doc. dr. Tomas Janeliūnas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S)

Oponentai:

Prof. dr. Gražina Miniotaitė (Lietuvos karo akademija, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S)

Doc. dr. Mindaugas Jurkynas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Disertacija bus ginama viešame Politikos mokslų krypties tarybos posėdyje 2011 m. spalio 21 d. 15 val. VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute, 402 auditorijoje.

Adresas: Vokiečių g. 10, LT-01130, Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta: 2011 m. rugsėjo 21 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto ir Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto bibliotekose.

THE ROLE OF HISTORICAL ANALOGIES IN FOREIGN POLICY FORMULATION AND IMPLEMENTATION: THE CASE OF COLD WAR HISTORICAL ANALOGY

SUMMARY

Research problem

In 2007–2008 policy-makers in the United States and Russia described mutual relations by making references to the Cold War between the United States and Soviet Union in the second half of the Twentieth century. These comparisons became frequent in discussions about the U.S. antimissile shield plans in Europe and after the armed conflict between Russia and Georgia in August 2008. Policy-makers made suggestions about a renewal of the Cold War or denied similarities between relations of the U.S. and Russia and relations between the U.S. and Soviet Union during the Cold War. References to the Cold War were very elaborate – policy-makers described Cold War events, actors and their actions and compared them with relations between the U.S. and Russia.

In general references to the past events are used by policy-makers either as a single example or as multiple comparisons of the past events with the current affairs. In academic literature the latter type of reference is usually called historical analogy. *Historical analogy* is understood as a type of argumentation that uses information about the past in order to explain current affairs. Thus the above-mentioned references to the Cold War by the U.S. and Russia's policy-makers could be considered as historical analogies. Theoretical question how and why policy-makers use historical analogies in foreign policy has already been asked and there are at least four answers. *First* approach indicates instrumental purpose of historical analogies and claims that policy-makers use historical analogies in order to explain policy choices and make decisions broadly acceptable.¹ History is treated as a source of various examples when the most suitable to justify the case is chosen.² In this case analysis of historical analogies is not relevant because it does not provide an

---

¹ Arthur M. Schlesinger, Jr. Review of *Lessons of the Past: The Use and Misuse of History in American Foreign Policy*, by Ernest R. May. *The Journal of American History*, Vol. 61, No. 2, 1974, 443–444. Andrew J. Taylor and John T. Rourke, „Historical Analogies in the Congressional Foreign Policy Process“. *Journal of Politics*, Vol. 57, 1995, 460–468.

² Schlesinger, Review of *Lessons of the Past*, 444.

explanation why particular foreign policy decisions have been made. The *second* approach refers to cognitive function of historical analogies. It claims that politicians use historical analogies in order to understand foreign policy issues and to find solutions that would best serve national interests.³ The *third* approach to historical analogies could be called an integrated approach. Proponents of this approach claim that policy-makers use historical analogies to shed some light on foreign policy issues and they use historical analogies to justify their arguments.⁴ Finally there is the *fourth* – constitutive – approach. It claims that first of all with the help of historical analogies policy-makers delineate foreign policy context, define national identity and interests and only then offer solutions how to achieve national interests.⁵ The last three approaches believe that analysis of historical analogies reveals how foreign policy decisions are made.

This dissertation challenges the above-mentioned four conventional approaches to historical analogies by claiming that they may unduly restrict the role that historical analogies play in foreign policy. The arguments of conventional approaches have limits because of the way they perceive variety of practices in which historical analogies are used and because of their premises about the role of history and language in foreign policy, as well as history and language analysis.

---

³ Ernest R. May, *Lessons of the Past: The Use and Misuse of History in American Foreign Policy*. New York: Oxford University Press, 1973. Robert Jervis, *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press, 1976. Michael Fry, „Introduction“, in Michael G. Fry, *History, the White House and the Kremlin*. London & New York: Pinter Publishers, 1991, 1–19. Richard E. Neustadt and Ernest R. May, *Thinking in Time: The Uses of History for Decision Makers*. Free Press, 1996. David P. Houghton, „The Role of Analogical Reasoning in Novel Foreign-Policy Situations“. *British Journal of Political Science*, Vol. 26, 1996, 523–552. Marijke Breuning, „The Role of Analogies and Abstract Reasoning in Decision-Making: Evidence from the Debate Over Truman’s Proposal for Development Assistance“. *International Studies Quarterly*, Vol. 47, 2003, 229–245.

⁴ Yaacov Y. I. Vertzberger, *The World in Their Minds. Information Processing, Cognition, and Perception in Foreign Policy Decisionmaking*. Stanford: Stanford University Press, 1990. Yuen Foong Khong, *Analogies at War*. Princeton University Press, 1992. Jeffrey Record, *Making War, Thinking History. Munich, Vietnam, and Presidential Uses of Force from Korea to Kosovo*. Annapolis, Maryland: Naval Institute Press, 2002, 3. Annika Brändström, Fredrik Bynander and Paul ‘t Hart, „Governing by Looking Back: Historical Analogies and Crisis Management“. *Public Administration*, Vol. 82, No. 1, 2004, 191–210. Jens Meierhenrich, „Analogies At War“. *Journal of Conflict and Security Law*, Vol. 11, No. 1, 2006, 1–40.

⁵ Karin M. Fierke, „Multiple Identities, Interfacing Games: The Social Construction of Western Action in Bosnia“. *European Journal of International Relations*. Vol. 2, No. 4, 1996, 467–497. Karin M. Fierke, „The Liberation of Kosovo: Emotion and the Ritual Re-enactment of War“. *Focaal: European Journal of Anthropology*, Vol. 39, 2002, 93–116. Karin M. Fierke, „Links Across The Abyss: Language And Logic In International Relations“. *International Studies Quarterly*, Vol. 46, No. 3, 2002, 331–354. Christopher Hemmer, *Which Lessons Matter? American Foreign Policy Decision Making in the Middle East, 1979–1987*. State University of New York Press, 2000. Anne L. Clunan, *The Social Construction of Russia’s Resurgence. Aspirations, Identity, and Security Interests*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2009.

First, conventional approaches did not explicate a theoretical explanation of cases when policy-makers employ historical analogies to show differences between past and present events. Thus they cannot explain the previously mentioned Cold War historical analogy as policy-makers have used it both to indicate similarities and differences between events in the past and in the present.

Second, some conventional approaches neglect effects of historical analogies in foreign policy. Instrumental approach assumes that analysis of historical analogies does not help to explain foreign policy. Cognitive approach is more interested in how politicians could make better use of historical analogies. Thus it would inquire whether politicians have used the Cold War historical analogy properly and it would give recommendations on what politicians should do to make better use of historical analogy. The cognitive approach would leave aside a comprehensive investigation of implications of Cold War historical analogy on foreign policy.

Third, instrumental, cognitive and integrated approaches ignore the role of historical analogies in constituting social reality. Instrumental approach treats language as unimportant and explains foreign policy by analyzing material conditions, values and other variables. Cognitive and integrated approaches assume that language is important because language analysis reveals causal links between what politicians say and what decisions they make. Thus these approaches can not explain how the Cold War historical analogy constitutes events of the past and the present.

Fourth, none of the conventional approaches can explain the role of historical analogies in constituting foreign policy patterns that govern interaction between actors in international arena. Conventional approaches examine the role of historical analogies in the choices of individual policy-makers, they do not focus on interaction between actors who use historical analogies and actors who are described by those historical analogies. Thus conventional approaches cannot answer the question how did the Cold War historical analogy construct new or embed present long-term patterns of foreign policy that guide relations between the U.S. and Russia.

Research question and objectives

This dissertation raises the following question: how is foreign policy explained by analyzing historical analogies in public statements of policy-makers? This dissertation argues against the arguments of instrumental, cognitive and integrated approaches and claims that the scope of constitutive approach needs to be extended. The purpose of this study is to develop an analytical framework that will help one to analyze the role of historical analogies in foreign policy. An alternative conceptualization of historical analogies is built on premises of rule-oriented constructivism⁶, speech act theory and dialogical analysis method.

Rule-oriented constructivism differs from other constructivist approaches in its focus on language and rules. It is based on the speech act theory and addresses language use as a form of action rather than a set of labels for social world. Rules indicate the actors, constitute their identity and interests, describe aims of interaction and actions that can be taken by actors. Thus the behaviour of actors can be understood by identifying rules that enable and limit their actions. Just the way it is possible to understand actions of a chess player by knowing the rules of chess. Thus in this dissertation three main assumptions are used to explain historical analogies. *First*, reality is social and constituted and it gains meaning in a particular structure of social rules or as Nicholas Onuf claims – social arrangement.⁷ *Second*, social arrangement works through rules and defines actors: their identities (who they are) and interests (what they want), enables and restricts their actions. *Third*, actors constitute social arrangements through speech acts and rules.

In order to build the analytical framework and explain the role of historical analogies in foreign policy this study has three objectives. *First* objective is to explain the role of historical analogies in formulation of foreign policy. Arguments that are based on historical examples involve interpretation of the past (what has happened) and speaking (voicing comparisons of past and present). Thus based on rule-oriented constructivism assumptions

---

⁶ Rule-oriented constructivism has been developed by the founders of constructivist approach in International Relations Nicholas Onuf, Friedrich Kratochwil and Miami International Relations group – Vendulka Kubáľková, „Introduction“, in Vendulka Kubáľková, *Foreign Policy in a Constructed World*. New York: M. E. Sharpe, Inc., 2001, 5.

⁷ Nicholas Onuf, *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Columbia: University of South Carolina Press, 1989.

about history as well as language need to be outlined in order to reveal the role of historical analogies in foreign policy. *Second* objective is to explain the role of historical analogies in the implementation of foreign policy. This objective can be achieved by showing what kind of foreign policy rules are embedded or altered during the interaction of actors. The two stages – formulation and implementation – of foreign policy are indicated in order to demonstrate respectively the role of historical analogies during the framing of foreign policy of a particular state and during the framing of rules of foreign policy that guide actions of actors. The *third* objective is methodological, namely to develop an alternative model for analysis of historical analogies in foreign policy.

In order to demonstrate the significance of the alternative approach to historical analogies the model is applied to an illustrative analysis of the Cold War historical analogy. The choice of this case study resulted, *first of all*, from the fact that in 2007–2008 the Cold War historical analogy was widely invoked by international relations scientist and commentators interested in relations between the U.S. and Russia. They have used the Cold War historical analogy to assess, whether another Cold War between the U.S. and Russia was possible. For some restoration of Cold War seemed impossible.⁸ Others claimed that tension between the U.S. and Russia was not a new Cold War but a continuation of the old one.⁹ Cold war metaphor to describe relations between the U.S. and Russia was also used.¹⁰ *Second*, the choice of this case study resulted from the fact that the first who mentioned the (new) Cold War were probably policy-makers in the U.S. and Russia. As it was already mentioned policy-makers made comprehensive references to the Cold War that can be

---

⁸ Columbia University, „The New Cold War? U.S.-Russian Relations after the Invasion of Georgia“. Arnold A. Saltzman Institute of War and Peace Studies panel discussion, September 23, 2008. <<http://www.columbia.edu/cu/siwps/images/usrus/usrussiapanel.html>> [2009 09 10].

⁹ David Grondin, „(Re)Writing the ‘National Security State’: How and Why Realists (Re)Built the(ir) Cold War“. Center for United States Studies Occasional Paper, n° 4, Montreal: Center for United States Studies of the Raoul-Dandurand Chair in Strategic and Diplomatic Studies, University of Quebec at Montreal, 2004. Stephen Cohen, „Did the Cold War Really End?“. Remarks delivered at the Cold War Conference at the Gorbachev Foundation in Moscow on March 1, 2006. <<http://www.h-net.org/~diplo/essays/>> [2009 09 10]. Richard Sakwa, „‘New Cold War’ or Twenty Years’ Crisis? Russia and International Politics“. *International Affairs*, Vol. 84, No. 2, 2008, 265. Stephen F. Cohen, *Soviet Fates and Lost Alternatives. From Stalinism to the New Cold War*. New York: Columbia University Press, 2009, 187.

¹⁰ Edward Lucas, *Naujas Šaltasis karas. Kremliaus keliama grėsmė Rusijai ir Vakarams*. Baltos lankos, 2008. Mark MacKinnon, *The New Cold War. Revolutions, Rigged Elections, and Pipeline Politics in Former Soviet Union*. New York: Carroll&Graf, 2007. For more, about arguments by S. F. Cohen, M. MacKinnon and E. Lucas, see – Diana Jurgelevičiūtė, „Kodėl prasideda naujas šaltasis karas?“. *Politologija*, 2009/ 4 (56), 153–166.

analyzed as historical analogies. Based on the model for analysis of historical analogies the question raised by the above-mentioned researchers whether there is a (new) Cold War between the U.S. and Russia can be answered by showing what kind of rules policy-makers have constituted by using the Cold War historical analogy.

Research method

In this study a comprehensive model to be used in research of historical analogies in foreign policy process is developed. Explanation of the role of historical analogies in foreign policy formulation is based on postpositivist premises about history and rule-oriented constructivist premises about language.¹¹ Explanation of the role of historical analogies in foreign policy implementation is based on the claim that historical analogies can be seen as speech acts that create rules or are governed by the rules. The dialogical analysis method¹² is incorporated into the model for historical analogies analysis in order to identify rules of foreign policy that are constituted.

The time frame of Cold War historical analogy analysis is from the 20th of January, 2007 when the U.S. made an official offer to Czech Republic and a few days later to Poland to build the antimissile shield system. The end date of the time frame is the end of 2008 – less than half year after the South Ossetia war. Before and after this time frame references to the Cold War in statements by the U.S. and Russia's officials were rare and very general thus they cannot be analyzed as historical analogies. As this research is interested in rules that govern foreign policy the dialogue between actors of international arena is analyzed, namely only those statements that were made to foreign audience (for example during visits of policy-makers in foreign countries, during the interviews to foreign media) or received attention in public sphere abroad (for example in the comments by politicians or media).

---

¹¹ About discussion between positivist and postpositivist in the discipline of History see – Jonathan B. Isacoff, „Pragmatism, History and International Relations“. In Harry Bauer and Elisabetta Brighi (eds.), *Pragmatism in International Relations*. Routledge: London and New York, 2009, 67–70. Nick Vaughan-Williams, „International Relations and the ‘Problem of History’“. *Millennium*, Vol. 34, No. 1, 2005, 117.

¹² See Brian Frederking, „Constructing Post-Cold War Collective Security“. *American Political Science Review*. Vol. 97, No. 3, 2003, 363–378; Gavan Duffy, Brian K. Frederking and Seth Tucker, „Language Games: Dialogical Analysis of INF Negotiations“. *International Studies Quarterly*, Vol. 42, Issue 2, 1998, 271–293; Gavan Duffy and Brian Frederking, „Changing the Rules: A Speech Act Analysis of the End of the Cold War“. *International Studies Quarterly*, Vol. 53, No. 2, 2009, 325–347.

Research includes analysis of statements by the U.S. and Russia's officials – heads of state, members of government and parliament who are involved in foreign policy issues, representatives of state in foreign countries and international organizations. Relevant statements for this analysis are public speeches, interviews, articles and comments in printed and internet media, as well as statements made in the name of main officials (for example by press officer). Statements that are analyzed include direct or indirect references to the Cold War historical analogy, the U.S. antimissile plans and Russian-Georgian military conflict. Relative to the Cold War historical analogy, the U.S. antimissile plans and Russian-Georgian military conflict nonverbal actions by the U.S. and Russia are included in the analysis as well.

Defending statements

1. The role of historical analogies in foreign policy can be explained by seeing history as an intersubjective agreement about what is regarded as historical fact and language as reflecting actions and being itself an action.
2. Historical analogies play cognitive and constitutive role in foreign policy formation stage.
3. Historical analogies constitute rule-based context that governs interaction between international actors in foreign policy implementation stage.
4. During the analysed period foreign policy context in which the U.S. and Russia's relations took place was seen by the U.S. and Russia not as a Cold War, but as a contemporary international system.
5. Disagreements between the U.S. and Russia were caused by their attempts to outline and match their attitudes about contemporary international system – which rules belong to this social arrangement and how those rules should be interpreted.

Scientific novelty and significance of research

This study presents a new approach to the role of historical analogies used by policy-makers in their public statements and to the analysis of historical analogies. This approach differs theoretically and methodologically from conventional approaches.

First, the limits of historical analogies research are broadened by explaining not only those cases when foreign policy-makers use history in order to show similarities between past and present events but also those cases when they show differences. When policy-makers see similarities between past and present they describe present event with the help of the rules ascribed to the past event. When policy-makers see differences between past and present they eliminate rules that are ascribed to the past event from the description of the present event.

Second, the suggested approach to historical analogies looks beyond the choices of individual policy-makers and reveals the rules of foreign policy that are constituted by actors who use historical analogies and actors that are described by those historical analogies. The impact of historical analogies on the present and future rules of foreign policy is evaluated.

Third, rule-oriented constructivism is used for the analysis of historical analogies. Rule-oriented constructivism has been marginalized by other International Relations theories and constructivist approaches. Application of rule-oriented constructivism for analysis of historical analogies enables to show the role of language that has been denied by other International Relations approaches. As well as identify social consequences of interaction between actors – the rules that constitute foreign policy context and govern behaviour of actors.

Fourth, dialogical analysis method is applied for the analysis of historical analogies. Although linguistic turn in International Relations does not lead solely to the language analysis followers of linguistic turn tend to disregard analysis of nonverbal actions. Dialogical analysis includes analysis of both verbal and nonverbal actions. It enables to reconstruct the dialogue between actors who use historical analogies and actors who are described by historical analogies.

Finally, this research contributes to the discussion on the possibility of the (new) Cold War between the U.S. and Russia. It is claimed that in order to assess whether the renewal of Cold War was possible in 2007–2008, one needs to find rules that have governed relations between the U.S. and Russia, namely what kind of rules have been constituted by the U.S. and Russia’s policy-makers with the help of the Cold War historical analogy.

Research outline

The dissertation consists of three parts. The *first* part deals with literature review of current research on historical analogies and shows inconsistencies of conventional approaches. The *second* part presents main assumptions of rule-oriented constructivism. Rule-oriented constructivism is used to explain the role of historical analogies in foreign policy process and to develop the model to be used in research of the role of historical analogies in foreign policy. The *third* part shows how this model is applied for the analysis of Cold War historical analogy in the statements of the U.S. and Russia’s policy-makers.

Research results

The role of historical analogies in foreign policy

Policy-makers can use historical analogies in three ways: to show similarities between the past and the present; to show differences between the past and the present; or to show both similarities and differences between the past and the present situations. In any case policy-makers tell something about social reality and by analyzing historical analogies researchers can gain knowledge about foreign policy.

In order to explain the role of historical analogies in foreign policy history needs to be seen as an intersubjective agreement about what is regarded as a historical fact and language needs to be seen as reflecting actions and as an action itself. There is no single true and permanent interpretation of history. Thus when policy-makers use historical analogy they support their arguments not with historical facts but intersubjective meanings. In order to reveal meanings related with particular historical context one needs to answer the question how is the past explained. And in order to explain the role of historical analogies in

foreign policy language needs to be seen as reflecting actions and as an action itself that causes social consequences. Historical analogies reveal how language constitutes meanings of past and present foreign policy events and how it contributes to the constitution of foreign policy context.

Based on rule-oriented constructivism two features of historical analogies can be outlined. *First*, historical analogy should be understood not merely as a comparison of the past and present events, but as a comparison of rules that are regarded as characteristic to those environments. *Second*, historical analogies can be used by policy-makers as speech acts that are governed by rules or speech acts that might constitute rules.

The question, how is foreign policy explained by analyzing historical analogies that are voiced by policy-makers in their public statements, can be answered by identifying three functions of historical analogies. Historical analogies play two roles in the formulation of foreign policy. *First*, cognitive role of historical analogies implies that policy-makers use historical analogies in order to understand foreign policy issues with the help of intersubjective rules that are linked with particular past and present events. The main difference of this approach from the conventional cognitive approach to historical analogies is that the former does not regard history as a collection of facts that can be evaluated by objective criteria and does not regard language as merely reflecting reality.

Second, constitutive role of historical analogies implies that foreign policy-makers describe foreign policy issues with the help of meanings ascribed to a certain event of the past or present. Historical analogies constitute what is remembered about the past and how is the present perceived. With the help of historical analogy and foreign policy that is based on historical analogy actors constitute identity and interests of actors as well as the rule-based context of foreign policy. The main difference of this approach from conventional integrated approach to historical analogies is that the former sees not a causal but the constitutive role of historical analogies. This approach mirrors explanation by conventional constitutive approach but extends arguments of the latter approach, *first*, by explaining cases when actors use historical analogies in order to show differences between past and present situations. And, *second*, by estimating whether interpretation of foreign policy rules will be

established in relations between actors. This depends on the interaction between actors and foreign policy they implement.

Thus, *finally*, the role of historical analogies in foreign policy implementation stage is to construct rule-based context in which foreign policy takes place. This is a collective process that involves interaction between actors, who use historical analogies, and actors that are described by those historical analogies. As it is showed in Table 1 the use of historical analogies might result in *reinterpretation* of present rules by integrating rules of the past into the present context of foreign policy. The use of historical analogies might result into *constitution* of existing present rules in two cases. *First*, when rules of the past do not receive enough support in order to govern present actions of actors. And, *second*, when historical analogies are used to show differences between the past and the present events. When actors *constitute* rules of the past they use conventional explanation of the past event. When actors *reinterpret* rules of the past they construct new interpretations of the past events by explaining what has happened and by making judgments about actors of the past events and their actions.

Table 1. **Interaction between the rules of past and present events**

		Rules of the present event	
		Constituted	Reinterpreted
Rules of the past event	Constituted	1. Present rules are embedded by eliminating reconstituted rules of the past	2. Present rules are replaced by reconstituted rules of the past
	Reinterpreted	3. Present rules are embedded by eliminating constituted rules of the past	4. Present rules are replaced by constituted rules of the past

Thus in order to explain foreign policy one needs to identify the rules the actor is following and constituting. The main goal of historical analogy analysis is to reveal what kind of rules – those assigned to the present (point 1 in Table 1) or those assigned to the past (point 2 in Table 1) – are established in current affairs. In addition to that, tracking the changes in the perception of rules of the past (points 3 and 4 in Table 1) is the aim of history policy research that is not directly relevant in historical analogy analysis.

Methodology of historical analogy analysis

Based on the assumptions of rule-oriented constructivism and explanation of the role of historical analogies in foreign policy process model for analysis of historical analogies was developed (Table 2). It is based on research strategy of social reality that was proposed by N. Onuf and dialogical method that was used by Gavan Duffy and Brian Frederking to analyze international relations.

Table 2. Model of historical analogies analysis

Social arrangement	Institutions of particular past or present event		
			
Rules	Instruction–rules	Directive–rules	Commitment–rules
Speech acts	<i>Assertions</i> about what does the past or the present event mean	<i>Directives</i> issued based on the rules of past or present event	<i>Commitments</i> taken based on the rules of past and present events
			
Actors and limits of their actions	Who counts as an actor of certain interaction? Who they are and what do they want? What actions they can undertake?	What actions are expected from other actors?	What actions will be fulfilled by making personal commitments?

The model of historical analogies analysis reveals the following:

1. By making *assertions* policy-makers:
  - 1.1. Seek support for their claims about the past: about rules, aim of interaction, identity and interests of actors of a certain event.
  - 1.2. Seek support for their claims about the present: about rules, aim of interaction and actors (their identity and interests):
    - 1.2.1. If policy-makers see resemblance between the past and present, it is possible to estimate what kind of rules from the past they attempt to introduce in the present. The past can be described according to conventional explanation or new but established explanation (if new interpretation of the past is not supported it is not possible to use it for the description of the present).

- 1.2.2. If policy-makers do not see resemblance between past and present, it is possible to estimate what kind of rules from the past are seen as unimportant in the present – what kind of rules, actors and their features are not present.
2. *Directive* speech acts reveal expectations of actor “A” from actor “B” that are based on the past event. For example, what should actor “B” do or should not do in order to avoid negative consequences or be awarded with positive ones from actor “A”.
  - 2.1. If actor “A” sees resemblance between the past and present, directions for actor “B” will be based on the rules of the past. For example, if current affairs are described by comparing them to the Cold War and one of the features of the Cold War is the zone of influence direction for actor “B” will be not to interfere into the zone of influence that belongs to actor “A”.
  - 2.2. If actor “A” does not see resemblance between past and present it is possible to estimate what kind of directions will not be given by actor “A” to actor “B”. Thus it is not likely that direction not to interfere in the zone of influence that had been mentioned in the last example will be given.
3. *Commitments* of actor “A” reveal promises that he will undertake based on the rules of the past:
  - 3.1. If actor “A” sees resemblance between past and present, commitments with actor “B” will be based on the rules of the past.
  - 3.2. If actor “A” does not see resemblance between past and present it is possible to conclude what kind of commitments he will not undertake.

The aim of historical analogy analysis is to identify rules that are constituted. Existence of particular rules means that there is a favourable context of meanings for some processes and unfavourable to others.

Case study: Cold War historical analogy analysis

Based on the analysis of Cold War historical analogy and interrelated speech acts it can be claimed that during the analyzed period there was no fundamental change in relations

between the U.S. and Russia. The indicators that were regarded by some authors as a sign of worsening of relations between the U.S. and Russia did not turn into rules that would govern relations between the U.S. and Russia. Rules can not change without speech acts changing but a change of speech act does not mean an instant change of rules. The U.S. and Russia's speech acts related with antimissile system plans and Russia's military actions against Georgia were viewed by policy-makers as potentially indicating new practices in the U.S. and Russia's foreign policy. At the same time these speech acts were rejected by policy-makers based on the rules that were ascribed to social arrangement of contemporary international system. Speech acts that were seen as related with the Cold War social arrangement had been regarded as violation of rules of contemporary international system.

Model for historical analogy analysis has the following advantages. *First*, it enables to explain those cases when politicians use historical analogies in order to show differences between past and present events. The Cold War historical analogy had been used by U.S. and Russia's policy-makers to show differences of relations between the U.S. and Soviet Union and relations between the U.S. and Russia. *Second*, by not raising the question whether policy-makers have used the Cold War historical analogy correctly the research focused on the effects of the Cold War historical analogy. *Third*, constitutive role of Cold War historical analogy was evaluated. *Fourth*, the research explained how mutual practices of U.S. and Russia that were based on the Cold War historical analogy have established rules of foreign policy context. Thus the Cold War historical analogy analysis revealed that speech acts that could establish Cold War rules did not receive mutual support from the U.S. and Russia's policy-makers during the period of 2007–2008. In contrast the U.S. and Russia showed support for rules that had been associated with the rules of social arrangement presented as a contemporary international system. Disagreements between the U.S. and Russia were based on disputes of how should rules, ascribed to contemporary international system, be interpreted and what kind of rules should be ascribed to the contemporary international system.

LIST OF PUBLICATIONS:

1. Jurgelevičiūtė, Diana, „Information Security In Lithuania: The May 9th Problem And Crash Of Russian Fighter“. *Lithuanian Annual Strategic Review*, 2006, Vilnius: Lithuanian Military Academy, 259–278.
2. Jurgelevičiūtė, Diana, „The Issue Of Occupation In Lithuanian-Russian Relations – Information Security Aspects“. *Lithuanian Foreign Policy Review*, 2006/2 (18), 56–82.
3. Jurgelevičiūtė, Diana, „The Idea of ‚Sovereign Democracy‘ in the construct of Russian-style democracy“. *Lithuanian Political Science Yearbook*, 2006. Vilnius, 2007, 187–210.
4. Jurgelevičiūtė, Diana, „Why Does the New Cold War Begin?“ (Review). *Politologija*, 2009/4 (56), 153–166.
5. Jurgelevičiūtė, Diana, „The Role of Historical Analogies in Foreign Policy“. *Politologija*, 2011/2 (62), 43–73.

ABOUT THE AUTHOR

2000–2004: Bachelor’s Degree in Political Science from Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science.

2004–2006: Master’s Degree in International Relations and Diplomacy from Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science (*Magna Cum Laude*).

2006–2010: Ph.D. program in Political Science at Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science.

Fellowship at Creighton University in 2006 (spring semester) and 2009 (fall semester).

Papers presented in international conferences: *Millennium* (Journal of International Studies) Annual Conference (London, 2008), International Studies Association- Midwest Annual Conference (St. Louis, USA, 2009), SGIR 7th Pan European Conference on International Relations (Stockholm, 2010).

Teaching at Vilnius University, Institute of International Relations and Political Science since 2007.

Research interests: constructivist theorizing in International Relations, theories of International Relations, foreign policy analysis, security studies, information wars, peace studies.

ISTORINĖS ANALOGIJOS UŽSIENIO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO PROCESĖ: ŠALTOJO KARO ISTORINĖS ANALOGIJOS ATVEJIS

DISERTACIJOS SANTRAUKA

Tyrimo problema

JAV ir Rusijos aukščiausio lygio valstybės pareigūnai 2007–2008 m. viešuose pasisakymuose apibūdindami dvišalius santykius ėmė itin dažnai daryti nuorodas į Šaltąjį karą¹³ – XX a. antroje pusėje vykusį konfliktą tarp JAV ir Sovietų Sąjungos. Tokie palyginimai išpopuliarėjo diskusijose dėl JAV planų dislokuoti priešraketinės gynybos sistemą Rytų Europoje bei po Rusijos ir Gruzijos karinės konfrontacijos. Kalbėta apie savotišką Šaltojo karo atsinaujinimą arba kaip tik neigta galimybė ieškoti JAV ir Rusijos santykių panašumo su JAV ir Sovietų Sąjungos santykiais Šaltojo karo metu. Politikų nuorodos į Šaltąjį karą buvo itin detalios – nurodyti Šaltojo karo bruožai, apibūdinti veikėjai ir jų veiksmai bei aiškinti Šaltojo karo metu vykę procesai. Visa tai – lyginta su JAV ir Rusijos santykiais.

Dalis tokių nuorodų į praeities įvykius ir veikėjus būna kartą kitą politikų išsakyti pavyzdžiai. Kitos, mokslinėje literatūroje dažniausiai vadinamos istorinėmis analogijomis, sistemingai kartojamos politikų kalbant apie dabarties ir praeities procesų panašumą arba samprotaujant, jog esant praeities ir dabarties procesų panašumui vienais požymiais, jie panašūs ir kitais požymiais. Taigi įvado pradžioje paminėtas JAV ir Rusijos politikų nuorodas į Šaltąjį karą galima būtų laikyti istorinėmis analogijomis. Teorinis klausimas, ką reiškia politikų naudojamos istorinės analogijos ir kaip jas analizuoti, mokslinėje literatūroje jau buvo keltas ir atsakymų galima rasti bent kelis. Vieni mato instrumentinę istorinių analogijų funkciją ir teigia, jog istorinėmis analogijomis užsienio politikos sprendimų priėmėjai pasinaudoja tam, kad politiniams oponentams ar visuomenei galėtų pagrįsti savo jau priimtus sprendimus ir gautų jiems pritarimą.¹⁴ Antro požiūrio atstovai mato kognityvią

---

¹³ Didžioji raidė (Šaltasis karas) bus rašoma kalbant apie tarp JAV ir Sovietų Sąjungos XX a. antroje pusėje vykusią konfrontaciją. Mažoji raidė (šaltasis karas) – visais kitais atvejais.

¹⁴ Arthur M. Schlesinger, Jr. Review of *„Lessons‘ of the Past: The Use and Misuse of History in American Foreign Policy*, by Ernest R. May. *The Journal of American History*, Vol. 61, No. 2, 1974, 443–444. Andrew J. Taylor ir John

istorinių analogijų funkciją. Jie mano, kad istorinėmis analogijomis politikai pasinaudoja bandydami suprasti procesus tarptautinėje arenoje ir ieškodami atsakymų, kokią užsienio politiką reikėtų vykdyti norint įgyvendinti nacionalinius interesus.¹⁵ Trečią požiūrį galima pavadinti integruotu – jo atstovai aiškina, kad istorinės analogijos politikams padeda ir priimti sprendimus, ir juos pateisinti.¹⁶ Galiausiai egzistuoja požiūris, kad istorinės analogijos politikams visų pirma padeda apsibrėžti užsienio politikos kontekstą, nacionalinę tapatybę ir interesus, o tik po to pasufleruoja kaip tuos interesus įgyvendinti.¹⁷ Nurodyti požiūriai šiame darbe apibendrintai bus vadinami konvenciniais. Disertacijoje teigiama, kad konvenciniai požiūriai į istorines analogijas, dėl savo prielaidų apie istorinių analogijų naudojimo praktikas, istorijos ir kalbos analizę, pernelyg siaurai aiškina istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikos procese bei siūlo ribotas istorinių analogijų tyrimo galimybes. Išskirti galima keturis konvencinių požiūrių į istorines analogijas ignoruojamus aspektus.

Pirma, konvenciniai požiūriai domisi tais atvejais, kai politikai istorines analogijas naudoja aiškindami panašumus tarp dabarties ir praeities situacijų, ir neturi teorinio paaiškinimo, ką reiškia tie atvejai, kai politikai istorines analogijas naudoja skirtumams tarp dabarties ir praeities procesų parodyti. Pavyzdžiui, įvado pradžioje minėtą Šaltojo karo

---

T. Rourke, „Historical Analogies in the Congressional Foreign Policy Process“. *Journal of Politics*, Vol. 57, 1995, 460–468.

¹⁵ Ernest R. May, *Lessons of the Past: The Use and Misuse of History in American Foreign Policy*. New York: Oxford University Press, 1973. Robert Jervis, *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press, 1976. Michael Fry, „Introduction“. Kn. Michael G. Fry, *History, the White House and the Kremlin*. London & New York: Pinter Publishers, 1991, 1–19. Richard E. Neustadt ir Ernest R. May, *Thinking in Time: The Uses of History for Decision Makers*. Free Press, 1996. David P. Houghton, „The Role of Analogical Reasoning in Novel Foreign-Policy Situations“. *British Journal of Political Science*, Vol. 26, 1996, 523–552. Marijke Breuning, „The Role of Analogies and Abstract Reasoning in Decision-Making: Evidence from the Debate Over Truman’s Proposal for Development Assistance“. *International Studies Quarterly*, Vol. 47, 2003, 229–245.

¹⁶ Yaacov Y. I. Vertzberger, *The World in Their Minds. Information Processing, Cognition, and Perception in Foreign Policy Decisionmaking*. Stanford: Stanford University Press, 1990. Yuen Foong Khong, *Analogies at War*. Princeton University Press, 1992. Jeffrey Record, *Making War, Thinking History. Munich, Vietnam, and Presidential Uses of Force from Korea to Kosovo*. Annapolis, Maryland: Naval Institute Press, 2002, 3. Annika Brändström, Fredrik Bynander ir Paul ‘t Hart, „Governing by Looking Back: Historical Analogies and Crisis Management“. *Public Administration*, Vol. 82, No. 1, 2004, 191–210. Jens Meierhenrich, „Analogies At War“. *Journal of Conflict and Security Law*, Vol. 11, No. 1, 2006, 1–40.

¹⁷ Karin M. Fierke, „Multiple Identities, Interfacing Games: The Social Construction of Western Action in Bosnia“. *European Journal of International Relations*. Vol. 2, No. 4, 1996, 467–497. Karin M. Fierke, „The Liberation of Kosovo: Emotion and the Ritual Re-enactment of War“. *Focaal: European Journal of Anthropology*, Vol. 39, 2002, 93–116. Karin M. Fierke, „Links Across The Abyss: Language And Logic In International Relations“. *International Studies Quarterly*, Vol. 46, No. 3, 2002, 331–354. Christopher Hemmer, *Which Lessons Matter? American Foreign Policy Decision Making in the Middle East, 1979–1987*. State University of New York Press, 2000. Anne L. Clunan, *The Social Construction of Russia’s Resurgence. Aspirations, Identity, and Security Interests*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2009.

istorinę analogiją JAV ir Rusijos politikai kaip tik ir naudojo tiek kalbėdami apie Šaltojo karo ir esamų JAV ir Rusijos santykių panašumus, tiek ir skirtumus.

Antra, dalis konvencinių požiūrių ne itin domisi konkrečiomis istorinių analogijų naudojimo pasekmėmis. Instrumentiniam požiūriui apskritai neįdomios istorinių analogijų naudojimo pasekmės, nes jų tyrimas neleidžia paaiškinti užsienio politikos proceso. Kognityviajam požiūriui į istorines analogijas būdingas klausimas, ar politikai teisingai naudoja istorines analogijas, nustumia į šalį kitą klausimą – kokias pasekmes užsienio politikos procese sukelia istorinės analogijos, nepaisant to, teisingai ar neteisingai jas naudoja politikai. Pavyzdžiui, keliant klausimą, ar politikai teisingai naudojo Šaltojo karo istorinę analogiją (ar teisingai aiškino Šaltąjį karą, ar Šaltojo karo analogija tinkama JAV ir Rusijos santykių apibūdinimui) būtų nukreiptas dėmesys nuo to, kokias vis dėl to pasekmes sukėlė politikų naudojama istorinė analogija. Tačiau kaip pastebėjo patys konvencinių požiūrių atstovai, politikai naudoja istorines analogijas nepriklausomai nuo to, ar jie moka jomis naudotis ir, ar apskritai įmanoma pasimokyti iš istorijos.

Trečia, dalis konvencinių požiūrių neatsako į klausimą, kaip, naudodamiesi istorinėmis analogijomis, užsienio politikos veikėjai konstruoja socialinę tikrovę. Autoriai, istorinėms analogijoms priskiriantys instrumentinę funkciją, užsienio politiką aiškina analizuodami galios ar ekonominius veiksnius, saugumo interesus, vertybines nuostatas ir pan. Kognityvusis ir integruotas požiūriai istorinių analogijų, taigi ir kalbos, vaidmenį laiko svarbiu, nes kalbos analizė leidžia nustatyti priežastinius ryšius tarp to, ką politikai sako ir to, kokius sprendimus jie priima. Kalbos kaip nesvarbios arba kaip aprašančios tikrovę traktavimas neleidžia įvertinti konstitutyvios istorinių analogijų funkcijos: kaip istorinės analogijos konstruoja praeitį – tai, kas ir kaip apie ją prisimenama, bei dabartį, kurioje veikia užsienio politikos veikėjai. Pavyzdžiui, žiūrint į Šaltojo karo istorinę analogiją kaip aprašančią tikrovę (praeities ar dabarties įvykius) ir tuos aprašymus vertinant pagal teisingumo kriterijus, nebūtų įvertintas Šaltojo karo istorinės analogijos konstitutyvus vaidmuo apibrėžiant praeities ir dabarties procesų sampratą. Ši pastaba negalioja tik konstitutyviajam požiūriui į istorines analogijas.

Ketvirta, nė vienas iš konvencinių požiūrių neparodo, kaip remiantis istorinėmis analogijomis ir kitų veikėjų reakcija į jas įtvirtinamos esamos arba kuriamos naujos užsienio politikos taisyklės, apibrėžiančios veikėjų santykius – jų vaidmenis ir leistinus veiksmus. Konvenciniai požiūriai į istorinių analogijų naudojimą yra linę žiūrėti kaip į individualų procesą ir neaiškina istorinę analogiją naudojusią veikėjų ir veikėjų, kurių atžvilgiu buvo taikoma istorinė analogija, sąveikos ir jos pasekmių. Pavyzdžiui, žiūrint, kaip Šaltojo karo istorinę analogiją naudoja JAV ir kaip – Rusijos politikai, nebūtų paaiškinta, kaip tarpusavyje susiję JAV ir Rusijos sprendimai, besiremiantys Šaltojo karo istorine analogija, įtvirtino arba keitė naujomis jų santykius apibrėžiančias užsienio politikos taisykles.

Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Disertacijoje keliamas toks **tyrimo klausimas**: kaip galima paaiškinti valstybės užsienio politiką analizuojant užsienio politikos veikėjų viešuose pasisakymuose naudojamas istorines analogijas ir su jomis susijusį užsienio politikos procesą?

Tyrimo tikslas – sukonstruoti istorinių analogijų analizės modelį, kuris leistų paaiškinti argumentavimo, besiremiančio istorinėmis analogijomis, vaidmenį užsienio politikos procese. Disertacijoje oponuojama instrumentinio, kognityviojo ir integruoto požiūrių į istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje šalininkams ir teigiama, kad reikėtų išplėsti konstitutyviojo požiūrio aiškinimą. Tyrime formuluojamas konvenciniams požiūriams į istorines analogijas alternatyvus istorinių analogijų analizės modelis, apimantis taisyklių konstruktyvizmo ir kalbėjimo akto teorijos prielaidas bei dialoginės analizės metodą. Taisyklių konstruktyvizmo požiūris nuo kitų konstruktyvizmo požiūrių skiriasi dėmesiu kalbos analizei ir taisyklėms. Remdamasis kalbėjimo akto teorija jis į kalbą žiūri kaip į tam tikrą veiksmą, o užsienio politikos kontekstą mato kaip sudarytą iš taisyklių, apribojančių ir įgalinančių veikėjų elgesį. Veikėjo elgesį galima suprasti ne bandant atrasti, ką ir kaip jis mąsto, o nustatius taisykles, kurios įgalina ir apriboja veikėjo elgesį. Pavyzdžiui, šachmatų žaidėjo veiksmus galima suprasti žinant šachmatų taisykles. Taigi aiškinant istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje laikomasi šių pagrindinių prielaidų. *Pirma*, tikrovė yra socialinė ir konstruojama, ji įgyja reikšmę konkrečioje

socialinėje tvarkoje. *Antra*, socialinė tvarka per taisykles apibrėžia veikėjus: jų tapatybes (kas jie yra) ir interesus (ko jie nori), įgalina ir apriboja jų veiksmus. *Trečia*, remdamiesi kalbėjimo aktais ir taisyklėmis veikėjai konstruoja socialinę tvarką.

Siekiant paaiškinti istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikos procese svarbūs **trys uždaviniai**. *Pirma*, reikia parodyti, kokį vaidmenį istorinės analogijos atlieka formuojant konkrečios valstybės užsienio politiką. Argumentavimas, besiremiantis istorija, susijęs su praeities interpretavimu (kas vyko praeityje) ir kalbėjimu (praeities ir dabarties palyginimu). Taigi remiantis taisyklių konstruktyvizmo prielaidomis reikia apibrėžti istorijos sampratą bei istorijos analizės principus, kalbos sampratą bei kalbos analizės principus ir pačią istorinės analogijos sąvoką. *Antra*, reikia parodyti, kokį vaidmenį istorinės analogijos atlieka užsienio politikos vykdymo procese. Šį vaidmenį galima atskleisti parodžius, kaip sąveikos tarp veikėjų metu įtvirtinamos arba keičiamos naujomis veikėjų santykius apibrėžiančios užsienio politikos konteksto taisyklės. *Trečias* uždavinys yra metodologinis – reikia parodyti, kaip remiantis pirmame ir antrame uždavinyje suformuluota istorinių analogijų vaidmens užsienio politikoje koncepcija galima analizuoti užsienio politikos veikėjų išsakomas istorines analogijas ir remiantis jomis priimamus bei vykdomus užsienio politikos sprendimus.

Siekiant parodyti, kaip vadovaujantis istorinių analogijų analizės modeliu galima tirti užsienio politikos procesą, modelis pritaikomas Šaltojo karo istorinės analogijos JAV ir Rusijos užsienio politikos veikėjų pasisakymuose analizei. JAV ir Rusijos santykius analizuojantys mokslininkai taip pat yra naudoję Šaltojo karo istorinę analogiją ir diskutavę, ar galimas (naujas) šaltasis karas tarp JAV ir Rusijos. Diskusijų išvados buvo įvairios. Vieni išsakė nuomonę, jog JAV ir Rusijos santykių įvardijimas šaltuoju karu neatitinka realios situacijos.¹⁸ Kiti teigė, kad tai, kas vyksta šiuolaikinėje tarptautinėje sistemoje, yra ne naujas šaltasis karas, o ankstesnio Šaltojo karo tęsinys.¹⁹ Šaltojo karo sąvoka buvo vartojama ir

---

¹⁸ Columbia University, „The New Cold War? U.S.-Russian Relations after the Invasion of Georgia“. Arnold A. Saltzman Institute of War and Peace Studies panel discussion, September 23, 2008. <<http://www.columbia.edu/cu/siwps/images/usrus/usrussiapanel.html>> [2009 09 10].

¹⁹ David Grondin, „(Re)Writing the ‘National Security State’: How and Why Realists (Re)Built the(ir) Cold War“. Center for United States Studies Occasional Paper, n° 4, Montreal: Center for United States Studies of the Raoul-Dandurand Chair in Strategic and Diplomatic Studies, University of Quebec at Montreal, 2004. Stephen Cohen, „Did the Cold War Really End?“. Remarks delivered at the Cold War Conference at the Gorbachev Foundation in Moscow

kaip metafora pateikiant naują šaltojo karo tarp JAV ir Rusijos sampratą.²⁰ Tačiau apie Šaltąjį karą pirmiausia turbūt pradėjo kalbėti patys JAV ir Rusijos pareigūnai. Kaip minėta įvado pradžioje, jų nuorodos į Šaltąjį karą buvo dažnos ir detalios, todėl jas galima būtų analizuoti kaip istorines analogijas. Remiantis disertacijoje suformuluotu istorinių analogijų analizės modeliu, JAV ir Rusijos santykius tiriančių mokslininkų keltą klausimą, ar galimas (naujas) šaltasis karas tarp JAV ir Rusijos, galima atsakyti nustačius, kaip pasiremdami Šaltojo karo istorine analogija tyrime analizuojamu laikotarpiu JAV ir Rusijos užsienio politikos veikėjai apibrėžė dvišalius santykius ir konstravo jų santykius apibrėžiančias taisykles.

Tyrimo metodas

Tyrimo formuluojamas istorinių analogijų analizės modelis, nustatantis gaires ir metodologiją, kaip analizuoti užsienio politikos veikėjų naudojamas istorines analogijas, norint paaiškinti užsienio politikos procesą. Aiškinant istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje remiamasi postpozityvistų arba kritinių istoriografų prielaidomis apie istoriją²¹ ir taisyklių konstruktyvizmo prielaidomis apie kalbą. Teigiama, kad istorines analogijas galima suprasti kaip kalbėjimo aktus, kurie gali kurti taisykles ir būti valdomi taisyklių. Atskleisti, kokios taisyklės ir kaip konstruojamos užsienio politikos veikėjams pasitelkus istorines analogijas, padeda interpretacinis metodas – dialoginė analizė.²² Pasitelkus

---

on March 1, 2006. <<http://www.h-net.org/~diplo/essays/>> [2009 09 10]. Richard Sakwa, „‘New Cold War’ or Twenty Years’ Crisis? Russia and International Politics“. *International Affairs*, Vol. 84, No. 2, 2008, 265. Stephen F. Cohen, *Soviet Fates and Lost Alternatives. From Stalinism to the New Cold War*. New York: Columbia University Press, 2009, 187.

²⁰ Mark MacKinnon, *The New Cold War. Revolutions, Rigged Elections, and Pipeline Politics in Former Soviet Union*. New York: Carroll&Graf, 2007. Edward Lucas, *Naujas Šaltasis karas. Kremliaus keliamą grėsmę Rusijai ir Vakarams*. Baltos lankos, 2008. Apie S. F. Coheno, taip pat M. MacKinnono ir E. Lucaso požiūrius plačiau – Diana Jurgelevičiūtė, „Kodėl prasideda naujas šaltasis karas?“. *Politologija*, 2009/ 4 (56), 153–166.

²¹ Apie pozityvistų ir postpozityvistų požiūrius žr. Jonathan B. Isacoff, „Pragmatism, History and International Relations“. Kn. Harry Bauer ir Elisabetta Brighi (sud.), *Pragmatism in International Relations*. Routledge: London and New York, 2009, 67–70. Apie tradicinių istorikų ir kritinių istoriografų požiūrius žr. Nick Vaughan-Williams, „International Relations and the ‘Problem of History’“. *Millennium*, Vol. 34, No. 1, 2005, 117.

²² Tarptautinių santykių problemų tyrimui ją naudojo – Gavan Duffy, Brian K. Frederking ir Seth Tucker, „Language Games: Dialogical Analysis of INF Negotiations“. *International Studies Quarterly*, Vol. 42, Issue 2, 1998, 271–293. Brian Frederking, „Constructing Post-Cold War Collective Security“. *American Political Science Review*. Vol. 97, No. 3, 2003, 363–378. Gavan Duffy ir Brian Frederking, „Changing the Rules: A Speech Act Analysis of the End of the Cold War“. *International Studies Quarterly*, Vol. 53, No. 2, 2009, 325–347.

dialoginę analizę į veikėjų sąveiką žiūrima kaip į dialogą, kurio metu komunikaciniu požiūriu racionalūs veikėjai vertina vienas kito teiginių pagrįstumą ir konstruoja taisykles.²³

Šaltojo karo istorinės analogijos JAV ir Rusijos užsienio politikos veikėjų viešuose pasisakymuose analizės atskaitos tašku laikoma 2007 m. sausio 20 d. kai JAV oficialiai pateikė pasiūlymą Čekijai, vėliau ir Lenkijai, kurti priešraketinės gynybos (PRG) sistemą. Analizuojamo laikotarpio galutine data pasirenkamas laikotarpis po Rusijos ir Gruzijos karinės konfrontacijos – 2008 m. pabaiga. Prieš ir po šio laikotarpio nuoroda į Šaltąjį karą tiek JAV, tiek Rusijos politikų pasisakymuose buvo kartas nuo karto išsakomas pavyzdys, bet ne sistemingai kartojamas palyginimas, todėl negali būti analizuojama kaip istorinė analogija. Kadangi siekiama nustatyti tarptautinės arenos veikėjų sąveiką apibrėžiančias taisykles, analizuojamas tarptautinės arenos veikėjų dialogas, t. y. tik tie užsienio politikos veikėjų pasisakymai, kurie buvo išsakyti užsienio auditorijai (pavyzdžiui, užsienio politikos veikėjų pareiškimai vizitų užsienyje metu, interviu užsienio žurnalistams ir pan.) ar sulaukė atgarsio užsienio viešojoje erdvėje (politikų ar žiniasklaidos komentaruose). Analizuojami JAV ir Rusijos valstybės pareigūnų – prezidentų, vyriausybės ir parlamento narių, susijusių su užsienio politikos klausimų sprendimu, valstybės aukščiausio lygio atstovų užsienio valstybėse ir prie tarptautinių organizacijų – pasisakymai. Tyrimui aktualiais pasisakymais laikomos šių pareigūnų kalbos, interviu, straipsniai ar komentarai spausdintuose ar internetiniuose leidiniuose, taip pat jų vardu išdėstyta nuomonė (pavyzdžiui, per spaudos atstovą ar raštu). Pasisakymuose turi būti tiesioginė arba netiesioginė nuoroda į Šaltojo karo istorinę analogiją, JAV priešraketinės gynybos sistemą ar Gruzijos ir Rusijos karinę konfrontaciją. Šie kriterijai taikomi ir atsirenkant tyrimui aktualius neverbalinius veiksmus.

Ginamieji teiginiai

1. Istorinių analogijų vaidmuo užsienio politikos procese nustatomas vertinant istoriją, kaip intersubjektyvų sutarimą dėl to, kas laikoma istoriniais faktais, ir kalbą kaip aprašančią ir atliekančią veiksmus.

---

²³ Apie Jürgeno Habermaso komunikacinio racionalumo sampratą žr. Frederking, „Constructing Post-Cold War Collective Security“, 366; Duffy ir Frederking, „Changing the Rules“, 328.

2. Istorinės analogijos užsienio politikos formavimo procese atlieka kognityvią ir konstitutyvią funkcijas.
3. Istorinės analogijos užsienio politikos vykdymo procese atlieka užsienio politikos taisyklių konstravimo funkciją.
4. Užsienio politikos kontekstu, kuriame analizuojamu laikotarpiu buvo plėtojami dvišaliai santykiai, JAV ir Rusija laikė ne Šaltojo karo, o šiuolaikinės tarptautinės sistemos socialinę tvarką.
5. Nesutarimai tarp JAV ir Rusijos buvo pagrįsti siekiu patikslinti ir suderinti požiūrius į šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisykles – kokios taisyklės priskiriamos šiai socialinei tvarkai ir kaip jas interpretuoti.

Tyrimo naujumas ir reikšmė

Darbe parodoma, kaip kitaip nei siūlo konvenciniai požiūriai galima žiūrėti į istorines analogijas užsienio politikos veikėjų pasisakymuose ir aiškinti istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje. *Pirma*, šiame darbe aiškinant istorinės analogijos sampratą išskiriami ne tik tie atvejai, kai užsienio politikos veikėjai remiasi istorija nurodydami panašumus su dabartimi, bet ir skirtumus. Tokiu būdu atskleidžiama, kokį vaidmenį skirtingos istorinės analogijos naudojimo praktikos suvaidina užsienio politikos procese.

Antra, parodoma kaip tarptautinės arenos veikėjai, naudodami istorines analogijas, ir veikėjai, kurių atžvilgiu taikomos istorinės analogijos, bendrai įtvirtina arba keičia naujomis jų santykius apibrėžiančias užsienio politikos konteksto taisykles. T. y. įvertinamas istorinių analogijų poveikis nusistovėjusiems ir būsimiems tarptautinės arenos veikėjų santykiams.

Trečia, istorinių analogijų analizei pritaikomos taisyklių konstruktyvizmo prielaidos. Istorinių analogijų tyrimas leidžia parodyti taisyklių konstruktyvizmo privalumus tiriant ir aiškinant užsienio politikos procesą: įvertinti kalbos vaidmenį, nes kalba yra svarbi veikėjams konstruojant socialinę tikrovę; nustatyti ne tik veikėjų socialinei tikrovei suteikiamas reikšmes, bet ir veikėjų sąveikos socialines pasekmes – aplinkybes, formuojančias veikėjų tarpusavio santykius.

Ketvirta, istorinių analogijų analizei pritaikomas interpretacinis metodas – dialoginė analizė. Dialoginės analizės metodo taikymas istorinių analogijų analizei leidžia atlikti tiek verbalinių, tiek neverbalinių veikslių tyrimą. Taip pat įvertinti veikėjų komunikaciją ir jos rezultatus, o ne tik istorinę analogiją naudojančio veikėjo veiksmus.

Penkta, šiame darbe atliekamu tyrimu prisidedama prie diskusijų apie naujo šaltojo karo galimybę tarp JAV ir Rusijos. Teigiama, kad norint atsakyti į klausimą, ar šiame tyrime analizuotu laikotarpiu tarp JAV ir Rusijos buvo galimas šaltojo karo atsinaujinimas, reikia išsiaiškinti, kokios taisyklės apibrėžė JAV ir Rusijos santykius. Tyrime analizuojami ne tik JAV ir Rusijos pareigūnų sprendimai, bet ir pasisakymai bei tai, kokias dvišalius santykius apibrėžiančias taisykles JAV ir Rusijos užsienio politikos veikėjai konstravo pasitelkę Šaltojo karo istorinę analogiją.

Tyrimo struktūra

Disertaciją sudaro trys dalys. Kadangi egzistuoja įvairūs politikos ir istorijos santykio aiškinimai, *pirmoje dalyje* apibrėžiamos pagrindinės sąvokos ir tyrimo objektas. Pateikiama tyrimų apie istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje ir istorinių analogijų analizės metodus apžvalga. Parodomas šių konvencinių požiūrių aiškinimų ribos. *Antroje dalyje* pristatomas taisyklių konstruktyvizmo požiūris ir remiantis juo formuluojamos istorinių analogijų tyrimo prielaidos, aiškinamas istorinių analogijų vaidmuo užsienio politikoje. Galiausiai konstruojamas istorinių analogijų analizės modelis ir pristatoma istorinių analogijų analizės metodologija. *Trečioje dalyje* istorinių analogijų analizės modelis pritaikomas atvejo analizei – JAV ir Rusijos pareigūnų vartotos Šaltojo karo istorinės analogijos tyrimui. Atsakoma į klausimą, kokias dvišalių santykių taisykles JAV ir Rusijos užsienio politikos veikėjai konstravo pasitelkę Šaltojo karo istorinę analogiją.

Tyrimo išvados

Istorinių analogijų vaidmuo užsienio politikoje

Laikantis postpozityvizmo prielaidų apie istoriją ir taisyklių konstruktyvizmo prielaidų apie kalbą, konvencinių požiūrių argumentus apie istorinių analogijų naudojimo

praktikas reikėtų išplėsti išskiriant tris atvejus. *Pirma*, užsienio politikos veikėjai gali naudoti istorines analogijas tam, kad parodytų atitikimą tarp praeities ir dabarties situacijų. Veikėjams matant atitikimą tarp lyginamų situacijų einamosios politikos procesai apibūdinami pasirėmus su praeities procesais siejamomis reikšmėmis. *Antra*, užsienio politikos veikėjai gali naudoti istorines analogijas tam, kad parodytų praeities ir dabarties situacijų skirtumus. Jei tarp lyginamų situacijų veikėjai mato neatitikimą, iš einamosios politikos apibūdinimo atmetamos reikšmės, siejamos su praeities procesais. *Trečia*, užsienio politikos veikėjai gali naudoti istorines analogijas tam, kad nurodytų dabarties ir praeities situacijų ir panašumus, ir skirtumus.

Norint suprasti istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikoje, reikia pažvelgti į istoriją, kaip į intersubjektyvų sutarimą dėl to, kas laikoma istoriniais faktais, ir į kalbą kaip atliekančią veiksmus. Svarbu išsiaiškinti, kokiais istoriniais įvykiais veikėjai remiasi bei kaip juos aiškina ir nustatyti kaip kalba kuria tikrovę ir kokias socialines pasekmes, pati būdama veiksmu, sukelia. Šios prielaidos apie istorijos ir kalbos analizę leidžia nustatyti istorinių analogijų vaidmenį užsienio politikos formavimo ir vykdymo procese.

Užsienio politikos formavime istorinės analogijos atlieka kognityvią ir konstitutyvią funkcijas. Kognityvi funkcija reiškia, kad istorinės analogijos užsienio politikos veikėjams padeda suprasti užsienio politikos problemas ir savo vaidmenį remiantis tarptautinėje arenoje intersubjektyviai pripažintomis taisyklėmis, apibūdinančiomis praeitį ir dabartį. Šio požiūrio pagrindinis skirtumas nuo kognityviojo požiūrio į istorines analogijas – istorija nėra laikoma faktų apie praeitį rinkiniu, kuris gali būti įvertintas pagal objektyvius teisingumo kriterijus, o kalba nelaikoma kaip vien aprašanti tikrovę. Konstitutyvi funkcija reiškia, kad užsienio politikos veikėjai savo požiūrį į užsienio politikos problemą formuluoja ir su ja susijusius sprendimus priima pasitelkę su konkrečiu praeities arba dabarties procesu siejamas reikšmes: apibrėžia tarptautinės arenos veikėjus ir jų vaidmenis – savo ir kitų veikėjų tapatybę, savo interesus ir kitų veikėjų ketinimus; vadovaujasi esamomis arba inicijuoja naujas taisykles, kuriomis yra pagrįsta veikėjų sąveika tarptautinėje arenoje. Nuo integruoto požiūrio į istorines analogijas šis aiškinimas skiriasi tuo, kad istorinių analogijų vaidmenį mato ne kaip priežastinį poveikį užsienio politikos

sprendimams, o konstitutyvų. Šiame tyrime pateikiamas aiškinimas atitinka konstitutyviojo požiūrio argumentus apie istorines analogijas, tačiau jį išplečia įvertindamas dar du aspektus. *Pirma*, pateikia teorinį paaiškinimą, ką reiškia tie atvejai, kai užsienio politikos veikėjai naudoja istorines analogijas nurodydami praeities ir dabarties skirtumus ir nurodo kaip tirti tokius atvejus. *Antra*, įvertina, ar istorine analogija besiremianti užsienio politikos konteksto interpretacija išvirtins kaip taisyklė tarptautinės arenos veikėjų santykiuose. Interpretacijos išvirtinimas priklauso nuo veikėjų tarpusavio sąveikos – jų vykdomos užsienio politikos.

Užsienio politikos vykdymo procese veikėjų naudojamos istorinės analogijos atlieka iš taisyklių sudaryto konteksto, apibrėžiančio tarptautinės arenos veikėjų sąveiką, konstravimo vaidmenį. Užsienio politikos taisyklių konstravimas yra bendras veikėjų, kurie remiasi istorinėmis analogijomis vykdydami užsienio politiką, ir veikėjų, kurių atžvilgiu taikomos istorinės analogijos ar jomis paremta užsienio politika, sąveikos procesas. Naudodami istorines analogijas užsienio politikos veikėjai gali įtvirtinti esamas arba konstruoti naujas užsienio politikos taisykles dvišaliuose santykiuose.

1 lentelė. *Praeities ir dabarties taisyklių sąveikos tipai*

		Dabarties taisyklės	
		Atkuriamos	Perinterpretuojamos
Praeities taisyklės	Atkuriamos	1. Dabarties taisyklės <i>įtvirtinamos</i> atmetus konvencines praeities taisykles	2. Dabarties taisyklės <i>pakeičiamos</i> konvencinėmis praeities taisyklėmis
	Kuriamos	3. Dabarties taisyklės <i>įtvirtinamos</i> atmetus perinterpretuotas praeities taisykles	4. Dabarties taisyklės <i>pakeičiamos</i> perinterpretuotomis praeities taisyklėmis

Istorinių analogijų naudojimo pasekmės, kai veikėjai įtvirtina esamas taisykles, bus vadinamos dabarties taisyklių *atkūrimu* (čia ir toliau žr. 1 lentelę). Dabarties taisyklių *atkūrimas* galimas dviem atvejais: kai naudojant istorines analogijas veikėjų inicijuojamos praeities taisyklės nesusilaukia pritarimo ir esamos taisyklės išlieka nepakitusios; kai istorinė analogija naudojama skirtumams tarp dabarties ir praeities procesų parodyti įtvirtinant esamas taisykles. Istorinių analogijų naudojimo pasekmės, kai veikėjai konstruoja naujas jų santykius apibrėžiančias taisykles, bus vadinamos dabarties taisyklių

perinterpretavimu. Dabarties taisyklių *perinterpretavimas* reiškia, kad pasinaudoję istorine analogija veikėjai į dabartinį kontekstą įtraukia naujas su konkrečia praeitimi siejamas taisykles.

Nustačius, kokiomis taisyklėmis vadovaujantis arba kokias taisykles kuriant buvo formuluojami ir vykdomi užsienio politikos sprendimai, galima paaiškinti užsienio politiką. Todėl pagrindinis istorinių analogijų vaidmens užsienio politikoje tyrimo uždavinys – įvertinti, kokios taisyklės, apibrėžiančios esamą tarptautinės arenos veikėjų sąveiką, yra konstruojamos: ar dabarties taisyklės *įtvirtinamos* atmetus praeities taisykles (1 lentelė, pirmas punktas); ar dabarties taisyklės *pakeičiamos* praeities taisyklėmis (1 lentelė, antras punktas). Abiem atvejais nėra svarbu, kas vyksta su praeities taisyklėmis. Jei tiriamas istorinių analogijų vaidmuo istorijos politikoje, svarbu įvertinti anksčiau minėtus aspektus bei tai, kaip istorinė analogija keičia praeities įvykio interpretaciją (1 lentelė, trečias ir ketvirtas punktas).

Istorinių analogijų tyrimo metodologija

Istorinių analogijų analizei buvo pritaikyta N. Onufo pasiūlyta socialinės tikrovės tyrimo strategija ir Gavano Duffy'io bei Briano Frederkingo tarptautinių santykių problemų tyrimui naudota dialoginė analizė. Atsižvelgiant į taisyklių ir kalbėjimo aktų ryšį bei socialinės tvarkos ir veikėjų santykių buvo sudarytas 2-oje lentelėje nurodytas istorinių analogijų analizės modelis. Jame nurodytus istorinių analogijų analizės pjūvius reikėtų suprasti taip (2 lentelė):

1. *Tvirtinimo* kalbėjimo aktais tarptautinės arenos veikėjai apibrėžia praeities ir dabarties procesų taisykles.
  - 1.1. Veikėjai nusako praeities proceso taisykles, jo metu vykusios sąveikos tarp tarptautinės arenos veikėjų tikslą, dalyvavusius veikėjus, veikėjų tapatybę ir interesus.
  - 1.2. Veikėjai nusako dabarties proceso taisykles, tarptautinės arenos veikėjus, jų tapatybę bei interesus, sąveikos tikslą. Jei veikėjai mato panašumą tarp praeities ir dabarties įvykių, analizuojant istorines analogijas galima nustatyti, kokias praeities taisykles

jie bando perkelti į dabartį. Jei panašumo tarp praeities ir dabarties veikėjai nemato, galima nustatyti, kokios praeities taisyklės, veikėjai ir jų bruožai nėra laikomi aktualiais dabartyje.

2 lentelė. Istorinių analogijų analizės modelis

Socialinė tvarka	Konkretaus praeities ar dabarties įvykio institucijos		
			
Taisyklės	Aprašančios	Nurodančios	Įpareigojančios
Kalbėjimo aktai	<i>Tvirtinimai</i> , ką reiškia praeities ir dabarties įvykis	Remiantis praeities arba dabarties įvykio taisyklėmis, pateikiami <i>nurodymai</i> kitiems veikėjams	Remiantis praeities arba dabarties įvykio taisyklėmis, prisiimami <i>įsipareigojimai</i>
			
Veikėjai ir jų veikimo ribos	Kas yra užsienio politikos veikėjai? Kokie jie yra ir ko nori? Kokius veiksmus jie gali atlikti?	Kokių veiksmų tikimasi iš kitų veikėjų?	Kokių veiksmų tikimasi asmeniškai įsipareigojus kažką atlikti?

2. Kitas kalbėjimo aktų tipas – *nurodymai* – atskleidžia tai, ko tarptautinės arenos „A“ veikėjas, vadovaudamasis istorine analogija, tikisi iš tarptautinės arenos „B“ veikėjo. Pavyzdžiui, ką „B“ veikėjas turėtų daryti arba ko nedaryti, norėdamas išvengti neigiamų ar susilaukti teigiamų „A“ veikėjo veiksmų savo atžvilgiu.

2.1. Jei „A“ veikėjas teigia, kad praeities ir dabarties procesai yra panašūs, jo nurodymai „B“ veikėjui remsis su praeities įvykiu siejamomis taisyklėmis. Pavyzdžiui, iš dabarties apibrėžimo, paremto Šaltojo karo istorine analogija, kai Šaltasis karas suprantamas kaip pasidalinimas į įtakos zonas, kiltų nurodymas „B“ veikėjui nesikišti į „A“ veikėjo įtakos zoną.

2.2. Jei „A“ veikėjas teigia, kad praeities procesai skiriasi nuo dabarties procesų, galima nustatyti, kokių nurodymų, remdamasis su praeities įvykiu siejamomis taisyklėmis, „A“ veikėjas neišsakys „B“ veikėjui. Ir kokius nurodymus išsakys, remdamasis

dabarties procesui priskiriamomis taisyklėmis. Tokiu atveju prieš tai minėtame pavyzdyje nurodytas reikalavimas nesikišti į įtakos zoną tiek, kiek jis susijęs su Šaltuoju karu, bus mažai tikėtinas.

3. Tarptautinės arenos „A“ veikėjo *įsipareigojimo* kalbėjimo aktai atskleidžia tai, kokių įsipareigojimų, vadovaudamasis istorine analogija, jis imsis tarptautinės arenos „B“ veikėjo atžvilgiu.

3.1. Jei „A“ veikėjas teigia, kad praeities ir dabarties procesai yra panašūs, jo įsipareigojimai „B“ veikėjui remsis praeities įvykio taisyklėmis.

3.2. Jei „A“ veikėjas teigia, kad konkreti praeitis skiriasi nuo dabarties, galima nustatyti, kokių įsipareigojimų, susijusių su praeities proceso taisyklėmis, „A“ veikėjas neprisiims „B“ veikėjo atžvilgiu, ir kokius įsipareigojimus, susijusius su dabarties taisyklėmis, prisiims.

Taigi istorinių analogijų pagalba politikai apibrėžia taisykles ir vadovaudamiesi tomis taisyklėmis vykdo užsienio politiką. Nuo taisyklių priklauso, kokiems procesams palankus ir kokiems – nepalankus reikšmių kontekstas egzistuoja. Jis daro pirmus procesus labiau tikėtinus nei pastaruosius.

Atvejo analizė: Šaltojo karo istorinė analogija

Diskusijose dėl PRG sistemos ir dėl Gruzijos ir Rusijos karinės konfrontacijos JAV ir Rusija tvirtino ir savo sprendimais rodė, jog šiuolaikinė tarptautinė sistema, o ne Šaltasis karas, turėtų būti ta socialine tvarka, kurioje plėtojami dvišaliai santykiai. Vertinant taisyklių, apibrėžiančių JAV ir Rusijos sąveiką, pokytį, galima teigti, kad Šaltojo karo taisykles atkuriantys kalbėjimo aktai nesusilaukė pritarimo ir nekvestionavo taisyklių, kurias JAV ir Rusija priskyrė šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisyklėms. Taigi laikotarpis, kuris vienais vertinimais nureikšmintas, kitais – laikytas nauju šaltuoju karu ar Šaltojo karo tęsinium, nebuvo išskirtinis tuo požiūriu, jog jo metu JAV ir Rusijos santykiai nepasikeitė iš esmės. Tai, ką kai kurie autoriai laikė blogėjančių santykių tarp JAV ir Rusijos ženklais, netapo JAV ir Rusijos santykius naujai apibrėžiančiomis taisyklėmis. Teoriniu požiūriu

taisyklės negali keistis nesikeičiant kalbėjimo aktams, tačiau kalbėjimo aktų pasikeitimas, nereiškia taisyklių pasikeitimo. JAV ir Rusijos atveju, verbaliniai ir neverbaliniai veiksmai, susiję su PRG sistemos planais ir Rusijos kariniais veiksmais prieš Gruziją, užsienio politikos veikėjų buvo vertinami kaip rodantys galimai naujas JAV ir Rusijos užsienio politikos praktikas. Tačiau tuo pat metu, minėtus kalbėjimo aktus užsienio politikos veikėjai atmetė vadovaudamiesi taisyklėmis, kurias priskyrė šiuolaikinės tarptautinės sistemos socialinei tvarkai. Su Šaltuoju karu susijusius verbalinius ir neverbalinius veiksmus veikėjai laikė šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisyklių pažeidimu, bet ne praktika, kuri galėtų būti įtvirtinta JAV ir Rusijos santykiuose. Aktyviausiai JAV ir Rusija bandė įtvirtinti tas taisykles, kurias priskyrė šiuolaikinės tarptautinės sistemos socialinei tvarkai.

Atlikta atvejo analizė parodė, kad JAV ir Rusijos ginčai buvo pagrįsti nesutarimu, kaip interpretuoti kai kurias šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisykles. Remdamiesi Šaltojo karo istorine analogija abiejų valstybių užsienio politikos veikėjai šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisykles aiškino beveik vienodai. Šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisyklės veikė kaip struktūrinis veiksnys apibrėždamos galimus tarptautinės arenos veikėjų kalbėjimo aktus: tai, kas turėtų būti laikoma grėsmės šaltiniu, kokių priemonių galima imtis sprendžiant užsienio politikos problemas, kaip apibrėžti santykius su kitais tarptautinės arenos veikėjais ir kt. Tačiau šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisyklių institucionalizacija priklausė nuo veikėjų abipusio sutarimo įtvirtinti šias taisykles. Nepaisant JAV ir Rusijos sutarimo dėl sąveikos tarptautinėje arenoje esminių principų (šiuolaikinės tarptautinės sistemos taisyklių kaip idealaus tipo), sprendžiant konkrečias užsienio politikos problemas tarp jų kilo ginčai, koks elgesys teisingas ir tinkamas. JAV ir Rusija, diskutuodamos dėl JAV PRG sistemos planų bei Rusijos ir Gruzijos karinės konfrontacijos, nesutarė, kaip interpretuoti kai kurias taisykles ir ar tam tikri valstybių veiksmai yra tinkami šiuolaikinės tarptautinės sistemos socialinėje tvarkoje.

PARENGTŲ PUBLIKACIJŲ SĄRAŠAS:

1. Jurgelevičiūtė, Diana, „Informacinis saugumas Lietuvoje: gegužės 9-osios problema ir Rusijos lėktuvo avarija“. *Lietuvos metinė strateginė apžvalga* 2006. Vilnius: Lietuvos karo akademija, 241–259.
2. Jurgelevičiūtė, Diana, „The Issue Of Occupation In Lithuanian-Russian Relations – Information Security Aspects“. *Lithuanian Foreign Policy Review*, 2006/2 (18), 56–82.
3. Jurgelevičiūtė, Diana, „The Idea of ‚Sovereign Democracy‘ in the construct of Russian-style democracy“. *Lithuanian Political Science Yearbook*, 2006. Vilnius, 2007, 187–210.
4. Jurgelevičiūtė, Diana, „Kodėl prasideda naujas šaltasis karas?“ (recenzija). *Politologija*, 2009/4 (56), 153–166.
5. Jurgelevičiūtė, Diana, „Istorinių analogijų vaidmuo užsienio politikos procese“. *Politologija*, 2011/2 (62), 43–73.

APIE AUTOREŲ:

2000–2004: Politikos mokslų bakalauro studijos Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute.

2004–2006: Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistrantūros studijos Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute (*Magna Cum Laude*).

2006–2010: Politikos mokslų doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute.

Mokslinė stažuotė Creightono universitete (JAV) 2006 m. pavasario ir 2009 m. rudens semestruose.

Pranešimai tarptautinėse konferencijose: *Millennium* (Journal of International Studies) Annual Conference (Londonas, 2008); International Studies Association-Midwest Annual Conference (St. Louisas, JAV, 2009), SGIR 7th Pan European Conference on International Relations (Stokholmas, 2010).

Nuo 2007 m. dėsto Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute.

Moksliniai interesai: konstruktyvistinė tarptautinių santykių analizė, tarptautinių santykių teorijos, užsienio politikos analizė, saugumo studijos, informaciniai karai, taikos studijos.